

drugoga publicista i mučenika Kerubina Šegvića... sve do Nikole Žuvića i Franje Žužeka.

Valja istaknuti da je u knjigu autor uključio i neke katoličke laike koji su se borili za afirmaciju vjere u javnom životu, osnivali organizacije i društva s vjerskom konotacijom. Među njima na prvome mjestu valja istaknuti dr. Ivana Merza, zatim dr. Ivana Protulipca, pa Smiljanu Rendić, Maricu Stanković...

Kako se zna, mnogi od navedenih ljudi bjehu zbog svojih stavova i ideja, tiskanih knjiga, a ponajprije zbog svetog i neporočnog života, čime su pružali svijetle primjere i drugima, posebice mladima, žrtvama boljševičkog jednonumlja pa su zatvarani, mučeni, ubijani...

Nama Splitsanima posebno je drago što u knjizi susrećemo i neke poznate i popularne splitske svećenike kao primjerice omiljenoga katehetu i propovjednika, višegodišnjeg župnika Sv. Duje, nezaboravnog don Mladena Alajbega, jednako istaknutoga katehetu dr. Josipa Carevića, potom dr. Urbana Krizomalija, dr. Mira Matijacu, don Antu Pilepića... i napokon nezaboravnog biskupa dr. Kvirina Klementa Bonefačića.

Zanimljivo je da su u knjizi našli svoje mjesto i neki svećenici koji su poslije napustili svećeničko zvanje ili su pak prešli u starokatolike (Mirko Perković, Niko Petrić, Marko Kalodera, Božo Milošević...).

Sve u svemu, svatko koga zanima crkveni život, naći će u knjizi vrlo zanimljivih i dobrodošlih podataka.

Recimo još da autor priprema i II. dio knjige, iste tematike.

Zdravko Mužinić

IZDRŽI VOLJENA ZEMLJO

Petar Vuletić (Šjor), *Gnijezdo sokolovo*, Crkva na kamenu, Mostar 1995, 256 stranica.

U izdavačkoj kući mostarske "Crkve na kamenu" objelodanjena je 36. knjiga istoimene biblioteke pod jednostavnim naslovom *Šjor*. To je popularno ime pisca, svećenika don Petra Vuletića starijeg, iz Graca, trebinjska biskupija, i ujedno njegovih šest "knjiga" ili književnih cjelina, koje nose podnaslove: *Gnijezdo sokolovo* (str. 5-54); *Sinu munja od Zagreba grada* (55-80); *Treći Lazar* (81-116); *Petljanija* (117-174); *Kruh sa sedam kora* (175-218); *Kamen i kruh* (219-252). *Šjor* se odlikuje originalnim izrazom, mišlju i stilom. On svoju ideju zna obući u privalačno ruho kako poezije, tako i proze. Piše književnim hrvatskim jezikom, ali rabi i pravi seljački rječnik babe

Vujinuše, bez posebne interpunkcije. Dragocijeno je što sadržajno spašava narodno blago izrečeno pjesmom ili poslovicom.

Pjesnik je Šjor prije svega na zemlji, odnosno u zemlji Hercegovoj, u zemlji Hrvatskoj: predratnoj, komunjarskoj, posebno ovoj ratnoj, oslobodilačkoj, uskrsljoj. Više pastoralnih godina proveo je u Australiji, a sada boravi u Americi, u Kaliforniji gdje pastoralno djeluje u župi sv. Ante Padovanskog u Los Angelesu. Hoću reći, Šjor nije u zraku svojih nadahnuća, u oblacima svoje pjesmotvorne muze Erato ili Polihimije, kako li je liričari zovu. Nije zabarikadiran u poetskom hermetizmu da bi mu poruku s mukom mogao razumjeti samo neki od onih hermet-skih mozgova. Šjor je razumljiv i seljaku i učenjaku, simpatičan pjes-nik, pun duhovitih slika i usporedaba, autentičan prozaik, veseljak, vrstan propovjednik i pisac od damara. On je čas narodni pjevač, pa i po mladim misama, guslar po hrvatskim zabavama i piknicima, ali kadar se iznenada vinuti u pjesnika od profesije, u proroka jasne vizije. Recimo, u pjesmi *Izdrži, voljena zemljo* ovako će biblijski pjevati još pred Božić '92, u ludom ratnom mraku:

"Al' ti izdrži
jer nije daleko do našega Doma
kad lav i janje
skupa će piti na istoj vodi
i zagrljen narod živjeti sretno
u miru i slobodi
pa baš zato izdrži
još koju ludu noć" (str. 110)

Za Hrvatsku je uglavnom pogodilo, ali nama u BiH preostala je još koja stoljetna "luda noć".

Šjor je kadar i pjesmom i prozom izazvati suze u čitatelja, pri-mjerice u pjesmi *Oj Škabrnjo raspletenih kosa* (66), ili u gorkoj pe-čalbarskoj priči *Vratija se Brane* (184-188), u kojoj se Brane kući vraća u sanduku, razumije se, ali vratio se! Koliko ima onih koji se "morebit nikad vratiti neće", ni mrtvi, govori Branina majka Jela suseljanima (188). Isto tako čitajući Šjorove stranice katkad se groho-tom nasmiješ pa makar bio sam, primjerice čitajući *Ima jedna trava krivljavina* (21-23), ili *Crnu udovicu* (31-32). Crna udovica je ubola neku deviznu Švabicu, pa nigdje seruma. Nakon velike hajke konačno uhvatili nekakva pauka na Hvaru, pa će ga svečano dopratiti u Split:

"Sprovode ga u Split na Firule
da od njega naprave pilule.
A s trajekta pa do instituta
Sva se kola uklanjaju sputa
Kroz Split ide 'crna udovica'
Kao da je engleska kraljica."

Šjor će se u pjeničkom raspoloženju obratiti četirima Marijama duhovitom rugalicom *Usmjerenoj Mari* (33-34), koja je pošla u nekakvu "usmjerenu školu", zatim *Ludoj Mari*, ali nije ti ga ona luda, "već joj tako ime nadilo" (126), pa dopunom Ledererovoj tv-skici o *Mariji bez suza* (197-201), i napokon veličajnim nekrologom gospođi Mariji Penelopi (205-207), don Srećkovoj mami.

Svu zamršenu i uzbudljivu proceduru oko imenovanja jednoga biskupa: nuncijatura, korespondencija, terna, papinska tajna, ispitivanje po biskupiji, klerički tračevi, sud nuncijev, sud kardinala ponensa u Rimu, glasovanje Kongregacije, Papina konačna odluka, poziv kandidatu, privola, objavljivanje imenovanja, Radio Vatikan, biskupsko ruho, moto, pozivi, posveta, itd. sve to, mjesecima u iščekivanju, Šjor jednostavno i narodski izrazi kad prigodom smjene biskupa u Mostaru, odlazeći nadolazećem veli:

"Molio sam Svetog Oca Papu
Neka tebi sad ustakne kapu!" (str. 76)

I to ti ga je sve oko toga. A sve Pavlove 23 godine biskupovanja u Mostaru sažima u stih od dvije riječi:

"Prvo 'slučaj', kašnje 'ukazanja'
Donijeli ti muku i stradanja."

Pogodio u "sridu". Šjor ima jasnu i često potresnu poruku, rodoljubnu, biblijsku, evanđeosku, uskrsnu. On tako opisuje i opjevava svoju temu da te potrese, ponese i stalno te drži za srce i za mozak, s tobom oklada da ga slijediš kud on ide. A kad sve tragično završi onda ti odnekuda dadne krila nade, rješenja, katarze i uskrsnuća. Primjerice, iz 14 narodnih postaja Križnog puta navodim trinaestu:

"Skidaj nas s križa, o Gospode, da nam dušmani i mrtvima ne sijeku glave i nad našim izvađenim srcima pobjedu slave. Skidaj nas s križa, o Gospode, jer ove budale samo nas onda skidaju s križa kad im daske za nove križeve fale" (183).

Šjorova je knjiga u dva-tri mjeseca doživjela dva izdanja. Kako neće, kad ima u sebi život!

Ratko Perić